

МОТИВИ

към

проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за храните

1. Причини, които налагат изменението на Закона за храните:

Съгласно чл. 5 на обнародвания в „Държавен вестник“, бр. 52 от 9 юни 2020 г., нов Закон за храните специфичните изисквания към групи и подгрупи храни или определена храна, тяхното производство, преработка и/или дистрибуция се определят с наредби на Министерския съвет. Такива специфични изисквания има и към групата храни бутилирани натурални минерални, изворни и трапезни води, предназначени за питейни цели, което налага и приемането на съответна наредба с постановление на Министерския съвет.

Във връзка с това е изготвен проект на нова Наредба за изискванията към бутилираните натурални минерални, изворни и трапезни води, предназначени за питейни цели. С новата наредба се предвижда да се осигури и прилагането на въведени с действащия Закон за храните нови изисквания към бутилираните води, и по-специално по отношение на издаването на сертификат за изворните води, добити и произведени на територията на страната и внос от трети страни, удостоверяващ, че по произход, състав и свойства съответната изворна вода е подходяща за бутилиране за питейни цели.

В рамките на нотификационната процедура по Директива (ЕС) 2015/1535 на Европейския парламент и на Съвета от 9 септември 2015 година, установяваща процедура за предоставянето на информация в сферата на техническите регламенти и правила относно услугите на информационното общество, на 26 септември 2022 г. Европейската комисия изпрати подробно становище по проекта на Наредба за изискванията към бутилираните натурални минерални, изворни и трапезни води, предназначени за питейни цели. В своето становище Европейската комисия обръща внимание и на продължаващата процедура за нарушение № 2020/4042 за това, че страната ни е нарушила чл. 8, пар. 2, чл. 7, пар. 2, буква „б“ и чл. 9, пар. 4, ал. 1, и по-специално буква „в“ от Директива 2009/54/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 18 юни 2009 г. относно експлоатацията и предлагането на пазара на натурални минерални води (Директива 2009/54/ЕО), като не е забранила предлагането на пазара на натурална минерална вода и изворна вода от един и същ извор под повече от едно търговско описание, като не е изисквала върху етикетите на натуралните минерални води и изворните води да бъде обозначено наименованието на извора.

В рамките на процедурата за нарушение Комисията подчертава пред българските власти, че за целите на принципа „един и същ извор – едно търговско описание“ в проекта на наредба липсват определения на понятията „находище“ и „подземно водно тяло“, както и няма изрични препратки към определенията на тези понятия в други актове от националното законодателство.

Определения за понятията „находище на минерална вода“ и „подземното водно тяло“ има в Закона за водите, но последният въвежда дефинициите по Директива 2000/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2000 г. за установяване на рамка за действията на Общността в областта на политиката за водите. Съгласно т. 43 от решението на Съда на Европейския съюз от 24 юни 2015 г. по преюдициално запитване по дело С 207/14 се посочва следното: „... за целите на тълкуването на член 8, параграф 2 от Директива 2009/54 не следва да се прави позоваване на понятията „водоносен хоризонт“ и „подземен воден обект“, съдържащи се в Директива 2000/60. Всъщност от член 1 от последната директива и от практиката на Съда (в този смисъл вж. решения Комисия/Люксембург, С-32/05, ЕУ:С:2006:749, т. 41 и Комисия/Германия, С-525/12, ЕУ:С:2014:2202, т. 50) следва, че с Директиви 2000/60 и 2009/54 се преследват различни цели. В действителност, докато с първата се преследват цели, свързани най-вече с околната среда, то втората е насочена към защита на здравето на потребителите и предпазването им от въвеждане в заблуждение, както и към гарантиране на честна търговия. Ето защо разпоредбите на Директива 2000/60 не могат да се считат за релевантни за исканото в случая тълкуване (вж. по аналогия решение Møller, С-585/10, ЕУ:С:2011:847, т. 37).“.

Предвид горното е идентифицирана необходимост от допълнение на § 1 от допълнителната разпоредба на Закона за храните, с което да се въведат определения за понятията „находище“ и „подземно водно тяло“.

Междувременно по процедурата за нарушение на 19 април 2023 г. Колежът на Европейската комисия е приел решение за сезиране на Съда на Европейския съюз. Във връзка с това следва да се има предвид, че съществува реален риск Република България да бъде осъдена за неизпълнение на задълженията, произтичащи от правото на Европейския съюз, както и впоследствие да заплати съответната санкция. Съдът на Европейския съюз може да наложи еднократно платима сума – с цел санкциониране на продължаването на нарушението, и дневна имуществена санкция – с цел мотивиране на държавата да прекрати нарушението възможно най-бързо след обявяването на съдебното решение. Срочното приемане на проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за храните и на Наредбата за изискванията към бутилираните

натурални минерални, изворни и трапезни води, предназначени за питейни цели, след обнародването на измененията на закона в „Държавен вестник“, е от ключово значение за отстраняване на нарушението и за размера на потенциалната санкция, която Съдът на Европейския съюз би могъл да определи.

Предложените допълнения на Закона за храните с въвеждането на чл. 75а-75в са в изпълнение на мярка № 39 от приложение № 1 на Решение № 704 на Министерския съвет от 2018 г. за приемане на мерки за трансформация на модела на административно обслужване.

Съгласно визираната мярка одобрението от страна на министъра на здравеопазването относно съответствието на методите за обработка на натурални минерални и изворни води представлява удостоверителен режим, въведен с Наредбата за изискванията към бутилираните минерални, изворни и трапезни води, предназначени за питейни цели. Съгласно чл. 4, ал. 1 от Закона за ограничаване на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност (ЗОАРАКСД) режимите се установяват само със закон, поради което горепосоченият режим следва да се уреди със закон.

Съгласно разпоредбата на чл. 116 от Закона за храните Министерството на здравеопазването издава здравен сертификат за износ на бутилирани натурални минерални, изворни и трапезни води, предназначени за питейни цели, по искане на износителя или заинтересованото лице, по реда на чл. 37 от Закона за здравето. Практиката след влизането на разпоредбата в сила показва, че с така предвидените действия не се удовлетворяват исканията на съответните власти на трети страни и в голяма част от случаите предвиденият по чл. 37 от Закона за здравето здравен сертификат не изпълнява критериите и не предоставя исканата от тях информация. Това води до затрудняване изпълнение на поетите от страна на български юридически лица ангажименти за доставяне на договорените количества бутилирана вода до съответния контрагент в държавите извън Европейския съюз и/или Европейското икономическо пространство.

2. Цели, които се поставят:

С въвеждане на понятията „находище“ и „подземно водно тяло“ в Закона за храните и последващото приемане на нова Наредба за изискванията към бутилираните натурални минерални, изворни и трапезни води, предназначени за питейни цели, се цели транспониране в цялост на Директива 2009/54/ЕО и отстраняване на критиките на Европейската комисия в рамките на процедура за нарушение 2020/4042, така че да се

осигури съответствие на българското законодателство с европейското, включително да се гарантира спазването на принципа „един и същ извор – едно търговско описание“.

На следващо място, с въвеждането на чл. 75а-75в в закона се цели подобряване на законодателната уредба за ограничаване на административната тежест и подобряване на административното обслужване за бизнеса и гражданите. С предложените промени се привежда в съответствие с общите изисквания на ЗОАРАКСД удостоверителният режим за одобряване на методите за обработка на натурални минерални, изворни и трапезни води да се уреди на ниво закон с ясно посочване на изискванията за извършване на административната услуга, сроковете, процедурите и необходимите документи.

На последно място, с прецизиране на разпоредбата относно издаване на здравен сертификат за износ на бутилирани натурални минерални, изворни и трапезни води се цели осигуряване на условия за издаване на документ, съответстващ на изискванията на компетентните органи на страната, в която ще бъдат изнасяни бутилираните води по отношение на вида и съдържанието на документа, който се очаква да бъде издаден от здравните власти на Република България. С цел уеднаквяване на законодателството в тази област се предлагат изменения и на Закона за здравето по отношение на разпоредбите за издаване на здравен сертификат за износ на произведени в Република България продукти и стоки, имащи значение за здравето на човека.

3. Финансови и други средства, необходими за прилагането на новата уредба:

Не се очаква прилагането на проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за храните да доведе до необходимостта от допълнителни финансови и/или други средства за физическите и юридическите лица.

С предложените определения за „находище“ и „подземно водно тяло“ се въвежда прилагането на заложения в Директива 2009/54/ЕО принцип „един и същ извор – едно търговско описание“ и не се въвеждат нови режими или административни услуги за физическите и юридическите лица.

С предложените допълнения на чл. 75а-75в режимът по одобряване на обработката на натурални минерални и изворни води се урежда със закон, т.е. не се въвежда нов режим, тъй като същият се прилага и към настоящия момент, но въведен с подзаконов нормативен акт. С направените предложения не се въвеждат допълнителни изисквания, различни от тези, които и към настоящия момент се прилагат по силата на действащата Наредба за изискванията към бутилираните натурални минерални, изворни и трапезни води, предназначени за питейни цели.

Предложеният проект на акт няма да окаже въздействие върху държавния бюджет в текущата и/или в следващите години. Прилагането на нормативния акт не изисква и допълнителни финансови и/или други средства, които да бъдат направени от компетентните контролни органи в рамките на изпълнение на функционалните им задължения и отговорности.

4. Очаквани резултати от прилагането:

С приемането на нормативния акт и въвеждането в Закона за храните на понятията „находище“ и „подземно водно тяло“ се очаква да се постигне правилно прилагане на принципа „един и същ извор – едно търговско описание“, залегнал в разпоредбите на Директива 2009/54/ЕО.

От друга страна, очаква се да се изпълнят препоръките по мярка № 39 от Решение № 704 на Министерския съвет от 2018 г. Предложените законови промени не водят до промени в режима по същество, а единствено до промяна на нивото на нормативния акт, в който се урежда режимът, поради което резултатите от приемането на законопроекта в тази част имат по-скоро административно-правен характер и няма да повлияят на заявителите на административната услуга, нито на други участници на пазара на минерални и изворни води.

На последно място, с приемането на промените в Закона за храните се очаква преодоляване на невъзможността и/или затрудненията за износ на бутилирани води в трети страни, като се предвиди издаване на документ при спазване изискванията на приемащата държава.

5. Анализ за съответствие с правото на Европейския съюз:

Законопроектът е свързан с въвеждане в българското законодателство на разпоредби на Директива 2009/54/ЕО, както и на Директива 2003/40/ЕО на Комисията от 16 май 2003 година за установяване на списъка, границите на концентрация и изискванията към етикетирането за съставките на натуралните минерални води и условията за употреба на обогатен с озон въздух за обработката на натурални минерални води и на изворни води.

Към настоящия момент директивите са въведени в българското законодателство чрез подзаконов нормативен акт – Наредбата за изискванията към бутилираните натурални минерални, изворни и трапезни води, предназначени за питейни цели. Поради регламентирането на част от въпросите – предмет на директивите, на ниво закон се налага изготвяне на таблици за съответствие с правото на Европейския съюз. Такива са изготвени и от тях е видно, че е извършен анализ и

разпоредби на двете директиви се въвеждат в националното законодателство чрез предложени законопроект.

На основание чл. 26 от Закона за нормативните актове проектът на наредба и мотивите към него ще бъдат публикувани на интернет страницата на Министерство на здравеопазването и на портала за обществени консултации за срок от 30 дни.